

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa  
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.  
Vse leto velja . . . 8 K  
pol leta . . . . . 4 „  
četrt leta . . . . . 2 „  
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h  
„ „ „ dvakrat . . . 12 „  
„ „ „ trikrat . . . 10 „  
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.  
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravištvo Učiteljskega Tovarisa  
v Ljubljani, Gradišče št. 2.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

**Leto se bliža koncu!**  
Pošljite nemudoma zaostalo naročnino, ker moramo poravnati v tiskarni svoje račune! — Ali ste že listu pridobili novega naročnika? Ako še ne, storite to takoj, najpozneje pa z novim letom! Pomagajmo si sami, ker nam drugi nečejo!

## Ljudsko šolstvo na Štajerskem.

Dne 31. decembra 1907 je bilo na Štajerskem 19 javnih meščanskih šol, 47 privatnih ljudskih in meščanskih šol s pravico javnosti in 19 brez nje, torej skupaj 960 ljudskih in meščanskih šol proti 960 koncem leta 1906. Vse meščanske javne in zasebne šole so nemške, slovenske ni nobene. (Glej „Slov. Branik“ 1909, stran 288). 12 meščanskih šol je bilo za dečke in 22 za deklice. Ljudskih deških šol je bilo 55 javnih in 4 zasebne, dekliških 51 javnih in 34 zasebnih ter 773 javnih in 13 zasebnih mešanih šol.

Učni jezik je bil na 605 javnih ljudskih šolah nemški, na 228 slovenski, 46 je bilo utrakvistinih (glej tudi „Slov. Branik“ 1909, str. 3.)

Enorazrednic je bilo 185 javnih (7 zasebnih), dvorazrednic 227 (9), trirazrednic 146 (12), štirirazrednic 115 (7), petrazrednic 130 (9), šestrazrednic 64 (4), sedemrazrednic 12 (2) in 1 zasebna osemrazrednica. Zasebnih meščanskih šol je bilo 15.

Število razredov na ljudskih šolah je znašalo 2864, med njimi 180 vzporednic. L. 1907.

so zatvorili 26 razredov, 84 je bilo nanovo uvedenih, napredek znaša 58 razredov.

Otrok v šoli obvezni starosti je bilo 210.600, in sicer 105.284 dečkov in 105.316 deklic. Brez pouka je ostalo 6895 otrok, 3939 za pouk nesposobnih in 2956 duševno normalnih. Brez pouka je ostalo torej 3-7% vseh šoli obveznih otrok.

Najvišje število normalno razvitih otrok brez pouka je bilo v okrajih Sevnica 490, Gornji grad 395, Brežice 266, Celje — okolica 248, Konjice 234, Laško 184, Slov. Gradec 135 in Voitsberg 125. Zaradi neopravičenih šolskih zamud je bilo 9774 obsodb.

Šolskih kuhinj je bilo blizu 300, največ na gornjem Štajerskem, nobene v okrajih Kozje, St. Lenart, Rogatec, Šoštanj in Laško. Božičnice so bile na 223 šolah srednjega in gornjega Štajerskega, igrališča na 234 šolah. Šolski zdravniki so bili le v Gradcu in graški okolici, šolske kopeli v 22 šolah, med njimi 2 na Vranskem in po 1 v celjski okolici in v Gornjem gradu.

Splošne olajšave v šolskem obiskovanju so se dovolile na 387 šolah 5903 dečkom in 5737 deklicam, individualne pa na 410 šolah 3714 dečkom in 3697 deklicam.

Učnih oseb je bilo: na javnih meščanskih šolah 66 učiteljev in 55 učiteljic (11 usposobljenih samo za ljudske šole) in 9 pomožnih učiteljic za francoščino; na ljudskih šolah pa je bilo 1551 učiteljev in 977 učiteljic z zrelostnim izpričevalom ter 36 učiteljev in 16 učiteljic brez formalne usposobljenosti, skupaj 2925. Veronauk je poučevalo 925 katehetov. Izmed 426 učiteljic ženskih ročnih del jih je bilo 67 brez izpita usposobljenosti. Na 84 dekliških, oz. mešanih šolah se ženska ročna dela niso poučevala.

Nemščina je bila na 247 slovenskih šolah obvezna in na 21 neobvezna predmet,

slovenščina pa na 8 nemških šolah obvezna in na 4 neobvezna predmet. Francoščina se je poučevala na 16, angleščina na 1 meščanski šoli.

Predpisana telovadba za dečke se ni gojila na 12 šolah, deklice pa so telovadile na 445 šolah.

Učiteljske knjižnice so bile na 874, šolske na 891 šolah. Pri 603 šolah so bili šolski vrtovi, pri 166 šolah pa kmetijsko poizkusno polje.

Oskrbovalnic malih otrok je bilo 10 s 458 dečki in 526 deklicami ter 19 strežnicami. Otroških vrteev je bilo 46 s 1372 dečki in 1510 deklicami, za katere so skrbele 103 otroške vrtnarice. Obrtno nadaljevalnih šol je bilo 25, kmetijskih 14 in 4 nadaljevalni tečaji za deklice ter 6 enoletnih tečajev kot IV. razred meščanskih šol.

Pomožni razredi za ne polnočutno deco so bili na 5 šolah, na katerih se je poučevalo 140 dečkov in 81 deklic. Za slaboumne otroke obstoja Pijev zavod pri Bruku ob Muri s 6 razredi in 144 otroki. Za zanemarljive otroke je v Waltendorfu vzgojevališče in trirazredna šola s 125 otroki.

Stroški za ljudsko šolstvo so znašali 5.643.463-88 K, in sicer za plače in opravilne doklade 4.451.924-77 K, starostne doklade 997.923-33 K, nagrade 9805 K, nagrade za verski pouk 145.945-58 K, podpore 10.000 K, okrajne učiteljske knjižnice 2600 K, učiteljske konference 17.269-26 K in za razne izdatke 7995-94 K.

Iz štajerskega pokojniškega zaklada za učitelje se je izplačalo za pokojnino 672.811-74 K, pokojnino vdovam 236.820-54 K, za sirote 7389-14 K, za odpravnino 5312-61 K in za prispevke k pogrebnim stroškom 9269-58 K, skupaj 964.940-22 K.

Te podatke navajamo v primerjanje s kranjskim šolstvom.

Po „Päd. Zeitschrift“ — V.

\*\*\*\*\*

Dne 7. januarja 1910. I. izide slavnostna številka našega lista v proslavo petdesetletnice izhajanja „Učiteljskega Tovarisa“. — Vse tovarišice in tovariše, ki hočejo prispevati za to slavnostno številko, vljudo prosimo, naj nam pošljejo rokopise do začeta decembra t. l. Želimo si zlasti krajših člankov,otic, spominov itd. — Naši prijatelji in somišljeniki pa proslave ta jubilej najlepše na ta način, ako poskrbe, da se številko naših plačujočih naročnikov podvoji! Vsi na delo!

\* \* \*

Za jubilejsko številko si želimo čimveč inseratov. — Tovarišice in tovariši, nabirajte jih pri trdkah, ki so s šolstvom in učiteljstvom v zvezi! Čim večkrat je priobčen inserat, tem cenejši je! Naša jubilejska številka naj kaže tudi glede inseratov dostojno lice! Kogar podpiramo mi, ta naj podpira nas! — Inserate je pošiljati direktno „Učiteljski tiskarni“ z izrečno navedbo kolikokrat se naj inserat priobči. — Vsi na delo!

\*\*\*\*\*

## LISTEK.

Leto 2909.

Prosto po predavanju e. kr. okrajnega šolskega nadzornika L. Stiasnega v Velikem Gabru na Dolenjskem.

Kako temeljito na vse strani se bo naša šola razvila, ko polnoč dvatisočdevetstodevet na zemeljski prag bo stopila, nam v Gabru je v luči prekrasni opisal nadzornik Stiasny.

Ah, škoda, da bridka usoda na svet prehitro nas je odposlala, ker nikdar deležni ne bomo dobrot, ki bodo nebesa jih dala, ko zlato dospe tisočletje, ko najde vsak varno zavetje.

Kdo tožil o hudih časih bi, ki k nam so že davno dospeli, kdo pravil o žalostnih glasih bi, ki čujemo jih po deželi! — Za trud in pa delo obilo dobimo trpljenje v plačilo.

Kdaj prejme plačilo najvažnejši stan, kot pisano je v postavah,

kdaj konec skrbi za vsakdanji bo kruh, kdaj zjasni se v zmedenih glavah, ki kruha ne dajo, le strupa in tirajo nas do obupa.

Proč s togo! Sedanji brezsrčni ljudje ne bodo donesli nam leka, pač rajši pogledjmo, kaj vse bode last kolegov prihodnjega veka, ko bodo za šolstvo bolj vneti, kot zdaj so vam zbori in sveti.

V vsaki pač šoli električna moč bo razsvetljevala sobane in čistila zrak in razgrevala bo učilnice lepe — prostrane, učenci pa bodo veseli po uku šli v — tople kopeli.

Nikjer ne bo manjkal šolski zdravnik in dobra občinska lekarna, veselil se zdravja bo vsak učenik, okužbe mladina bo varna. In srečno bo ljudstvo veselo, saj v zlatih bo časih živelo.

„Glej, glej, kaj pa tam!? Pred šolo stoje številni avtomobili, da srečni otroci od vseh strani se bodo domov zdaj vozili.

A nekaj jih čaka! Hitite, da odhoda ne zamudite!“

„Ne gremo še, mi smo iz hribov doma“, se odrežejo, da se vse strese, „na zeleno planino, v visoke gore nas zrakoplov vsak dan ponese.“ In že je dospel iz sinje daljave, in odšli so v zračne višave.

Nadzorniku šolskemu treba ne bo več meriti ceste blatne, saj imel državni bo avtomobil za posle uradne, privatne. Na uslugo najboljšega kova mu bodeta dva zrakoplova.

In v okrajni pisarni učiteljev pet opravljalo težko bo delo in s šolami cele dežele bo telefonično zvezo imelo, da mogel naznaniti vsepovsod vsak šolski „barbar“ bo prihod.

Ko konec bo letnih šolskih dni, vse učiteljstvo prejme dijete in popotovalo bo naokrog, da dviga duha prosvete in zrla bo zemljo in morje in širilo si obzorje.

Izginil bo krajni šolski svet — velika napredka ovira — izginil bo krajni inšpektorat, nesrečna pokor vseh pokora, in učiteljstvo samo v vse svete može bo pošiljalo vnete.

V deželni, a tudi v državni zbor kot poslanec bo moral hiteti, povsod bo besedo važno imel, vzgojitelj, voditelj k prosveti; ministrska soba bo vsaka imela učitelja — veščaka.

In denarja učiteljstvo takrat bo na mesec kar v kupe spravljalo, saj kronice dvatisočdevetstodevet najmanjšo bo vlogo igralo; in zakon pač pravi naravni, da bomo vsi enakopravni.

Zato pa stokrat blaženi vi, kolegi prihodnjega veka, saj boste uživali zemeljski raj, ki nam ga usoda odreka. Vse to, kar bo vam že vsakdanje, za nas so — ah, žalibog — sanje!